

meðdómendunum Bjarna Steingrímssyni efnafræðingi og Braga Árnasyni efnafræðingi.

Sá dráttur, sem orðið hefur á uppsögu dóms þessa, stafar af því, að sólskinið lét bíða eftir sér, en dómendur vildu skoða flekana sem best og við hinar breytilegustu aðstæður, áður en þeir lykju dómi á málið.

Dómsorð:

Stefndi, Börkur h/f, á að vera sýkn af kröfum stefnandans, Trésmiðju Þorkels Skúlasonar, í máli þess að öðru leyti en því, að stefndi skal greiða stefnanda kr. 25.816 upp í matskostnað.

Málkostnað á að öðru leyti að fella niður í máli þessu. Dómi þessum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Fimmtudaginn 23. október 1975.

Nr. 134/1973. Ólafur H. Pálsson, eigandi Hamrakots,

(Páll S. Pálsson hrl.)

gegn

Þormóði Sigurgeirssyni, eiganda Orrastaða

(Sigurður Ólason hrl.).

Dómendur:

hæstaréttardómararnir Magnús P. Torfason, Ármann Snævarr,
Björn Sveinbjörnsson, Einar Arnalds og Logi Einarsson.

Landamerkjámál. Ómerking. Heimvísun.

Dómur Hæstaréttar.

Afrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 28. september 1973. Krefst hann þess, að norðvesturlandamerkjum Hamrakots, þar sem þau liggja að landi Orrastaða, ráði sjónhending frá punkti B á uppdrætti Ragnars Arnasonar mælingaverkfræðings frá 13. maí 1975 í Skörpubrún í Hurðabakslandi, þar til sú lína sker Deildarlæk í

punkti C á sama uppdrætti. Hann krefst og málskostnaðar úr hendi stefnda bæði í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Fyrir Hæstarétt hafa verið lögð mörg ný gögn. Ragnar Arnason mælingaverkfræðingur hefur gert uppdrátt af þrætulandinu og m. a. dregið á hann línu frá hól þeim með þúfu á við Vatnslág (punktur A á uppdrættinum), sem um getur í landamerkjabréfi Orrastaða 25. apríl 1884, að „vestasta smáhól, sem einkenndur er með grjótvörðu, og er fyrir sunnan og vestan Hamrakot“ samkvæmt sömu landamerkjaskrá (punktur B á uppdrættinum). Enn fremur er á uppdrættinum dregin línan frá punkti B sjónhending í Skörpubrún í Hurðarbakslandi um punktinn C við Deildarlæk. Umræddur uppdráttur er gerður eftir loftmynd, sem lögð hefur verið fyrir Hæstarétt, en á loftmynd þessa hafði Guðbjartur Guðmundsson héraðsráðunautur markað framangreinda punkta og línur eftir fyrirsögn aðilja. Meðal annarra nýrra gagna eru gögn um veiði og veiðirétt einstakra jarða í Laxá á Ásum og loks ýmsir kaupsamningar og afsöl fyrir Hamrakoti og Orrastöðum, sem að er vikið í hinum áfrýjaða dómi, þótt þau gögn lægju ekki fyrir landamerkjadóminum.

Aðiljar eru sammála um, að punktur B á uppdrætti Ragnars Arnasonar sé á merkjum milli jarða þeirra, Hamrakots og Orrastaða, en þá greinir á um merkin þaðan til norðvesturs. Telur áfrýjandi rétt merki vera úr punkti B í hornmark í punkti C við Deildarlæk, en þaðan ráði lækurinn merkjum milli Hamrakots og Hurðarbaks til Laxár. Stefndi heldur því hins vegar fram, að merkin séu úr áðurnefndum punkti B í einkennilegan hól með þúfu á við Vatnslág (punktur A), og af málsreifun hans má ráða, að hann telur merkjalínuna liggja þaðan í Laxárvatn. Kröfur hans fyrir landamerkjadómi svo og fyrir Hæstarétti eru þó aðeins um ákvörðun landamerkja frá punkti B að punkti A, og hefur hann engar skýrar kröfur gert um merkjalínuna þaðan í Laxárvatn. Hefur landamerkjadómurinn því eigi skorið úr um þau landamerki í dómi sínum. Það leiðir hins vegar af

meginreglum II. kafla laga nr. 41/1919, að greiða bar til hlítar úr landamerkjaágreiningi aðilja í máli þessu. Vegna greinds annmarka og þar sem gagnaöflun í málinu þykir enn fremur hafa verið áfátt, einkum að því er varðar gerð, aldur og viðhald girðingar þeirrar við Deildarlæk, sem í málinu greinir, þá ber að ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju.

Rétt er, að málskostnaður fyrir Hæstarétti falli niður.

Það athugast, að loftljósmynd sú í dómsgerðum málsins, sem þingmerkt er með áritun dómsformanns sem héraðsdómsskjal nr. 3, virðist ekki vera sú loftljósmynd, sem upphaflega var þannig þingmerkt. Hefur landamerkjadómurinn enga grein gert fyrir þessu ósamræmi.

D ó m s o r ð :

Hinn áfrýjaði dómur á að vera ómerkur, og er málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsupp sögu að nýju.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómur landamerkjadóms Húnavatnssýslu 13. júlí 1973.

Mál þetta, sem dómtekið var þann 27. júní 1973, var höfðað með kröfu eiganda Orrastaða til sýslumanns Húnavatnssýslu, dags. 8. september 1971, um að ákvarða landamerki jarðanna Orrastaða og Hamrakots. Málið var þingfest fyrir landamerkjadómi Húnavatnssýslu 5. október 1971. Kröfur sóknaraðilja í þessu máli, eiganda Orrastaða, eru, að landamerki milli Hamrakots og Orrastaða verði ákveðin í samræmi við landamerkjabréf frá 25. apríl 1884 — „úr einkennilegum hól við Vatnslág“ við Laxárvatn í hól merktan B á dómsskj. nr. 3. Þessi punktur, B, er á hól, sem er suðvestur hornmerki Hamrakots og aðiljar hafa orðið sammála um. Þá gerir sóknaraðili kröfu til hæfilegs málskostnaðar. Varakrafa hans er, að málskostnaður falli niður. Kröfur varnaraðilja, eiganda Hamrakots, eru, að frá samkomulagspunkti B á dómsskj. 3 ráði sjónhending í Skörpubrún í Hurðarbakslandi, þar til sú lína sker Deildarlæk, sem ræður merkjum milli Hamrakots og Hurðarbaks. Til vara, að merkjum ráði lína, dregin úr áðurnefndum punkti B í stað í Deildarlæk, mörkuðum þar sem

200 metra girðingarspotta til suðurs frá Laxá lýkur. Þá er krafist málskostnaðar úr hendi sóknaraðilja að mati dómsins.

Málavextir eru þessir:

Landamerki jarðarinnar Hamrakots eru Fremri-Laxá og Laxárvatn að austan, en að öðru leyti liggur land Hamrakots að landi Orrastaða. Samkvæmt landamerkjabréfi frá 25. apríl 1884 fyrir jörðinni Orrastöðum er landamerkjum þannig lýst: „ . . . Frá henni (Deildartjörn) að norðan ræður Deildarlækur, er skilur lönd Orrastaða og Hurðarbaks til Laxár neðri, ræður þá áin og vatnið suður til Vatnslágar. Norðan við Vatnslág þessa er einkennilegur hóll með þúfu á. Frá Vatnslág eður hólnum gengur merkjalínan milli Hamrakots og Orrastaða beint suður í vestasta smáhól, sem einkenndur er með grjótvörðu og er fyrir sunnan og vestan Hamrakot . . .“.

Undir þetta bréf rita B.(enedikt) Blöndal, umboðsmaður Þingeyrarklaustursjarða, Jónas Erlendsson, samþykkur milli Orrastaða og Tinda (Laxá fremri), og J.(ósafat) Jónatansson er „ósamþykkur“.

Á þessum tíma voru Orrastaðir og Hurðarbak þjóðjarðir, er lágu undir Þingeyraklaustursumboði, en Hamrakot tilheyrði Holtastaðaeign, og eigandi Holtastaða var þá Jósafat Jónatansson.

Samkvæmt veðmálabókum Húnavatnssýslu afsalar landshöfðinginn yfir Íslandi Guðrúnu Erlendsdóttur jörðinni Orrastaði 6. febrúar 1886 samkvæmt heimild í lögum nr. 26/1883. Þar er ekkert tekið fram um landamerki.

Sonur hennar, Björn Eysteinnsson, eignaðist Orrastaði með afsali 13. nóvember 1906. Með afsali 23. nóvember 1913 afsalar Jónatan Jósafatsson Líndal, Holtastöðum, Birni Eysteinnssyni jörðinni Hamrakoti án nokkurra athugasemda um landamerki (maka-skipti á jörðum). Er þá báðar jarðirnar komnar í eign sama manns. Hvergi á þessum eignarafsölum er minnst á landamerki, og eru því líkur fyrir því, að landamerki hafi legið ljós fyrir og verið ágreiningslaus. Hafi ágreiningur verið um landamerki milli Hamrakots og Orrastaða, verður að telja, að hann sé úr sögunni, þegar Björn Eysteinnsson eignast Hamrakot. Gamla landamerkjabréfið hefur sennilega verið talið gilt og eftir því farið, þótt ekki hafi það verið þinglesið, sbr. það sem móðir sóknaraðilja segir á dómsskj. nr. 18. „Landamerkjabréfið frá 1884 . . . , er það eina, sem ég hef séð, og hefur það fylgt með við eigendaskipti á Orrastöðum“. En maður hennar, faðir sóknaraðilja, kaupir af föður

sínum, Birni Eysteinssyni, bæði Orrastaði, með afsali 24. maí 1924, og Hamrakot, með afsali sama dag (skv. veðmálabókum Húnavatnssýslu).

Þess ber þó að gæta við þessi eignaafsöl, að í raun reynir ekkert á landamerkjabréfið, þar sem báðar jarðirnar eru seldar samtímis og glögg merki að austan og sunnan (Laxárvatn, Fremri-Laxá og Svínavatn), og Björn Eysteinsson hafði girt jörð eða jarðir sínar af að vestan og norðan, og liggur girðingin um Deildarlæk í stefnu á Laxá, nú með horni við Laxá og í stífluna í Laxárvatni.

Jarðirnar báðar eru svo í eigu Sigurgeirs Björnssonar til 7. apríl 1931, er hann selur systursyni sínum, Birni Pálssyni, nú bónda og alþingismanni á Ytri-Löngumýri. Í þeim kaupsamningi, dómsskj. nr. 4, er ekkert getið um landamerki. Björn Pálsson selur svo Hamrakotið 14. maí 1941 Jóni Sigfússyni, og í þeim kaupsamningi segir: „Landamerki jarðarinnar eru bókfærð í landamerkjabók sýslunnar og vísast til þeirra“, dómsskj. nr. 6.

Jón L. Sigfússon selur svo Valdimar Sigurgeirssyni Hamrakotið með kaupsamningi 23. desember 1943. Þar segir: „... Þá skal það tekið fram, að landamerki jarðarinnar eru máské ekki nógu glögg, og tekur kaupandi á sig alla þá ábyrgð og kostnað, sem af því kann að leiða að fá rétt landamerki gjörð af jörðinni ...“. Dómsskj. nr. 7 og 8.

Samkvæmt veðmálabókum sýslunnar selur svo Valdimar þeim bræðrum Jóni, Páli og Ólafi Pálssonum jörðina 9. ágúst 1961, og Jón og Páll afsala Ólafi, varnaraðilja þessa máls, sínum hluta jarðarinnar 27. september 1966. Ekki er getið landamerkja í þeim afsölum. (Veðmálabækur Húnavatnssýslu).

Sigurgeir Björnsson lést árið 1936. Búi hans er skipt opinberum skiptum 4. maí 1939, og er ekkjunni útlögð jörðin. Síðari maður hennar afsalar svo stjúpssyni sínum, sóknaraðilja, jörðinni með afsali 18. desember 1939. „... sel ... Orrastaði ... með öllu. ... Og landamerkjum eins og þau eru skráð í landamerkjabréfi jarðarinnar“. (Skiptaréttarbók og veðmálabækur Húnavatnssýslu).

Á dómsskj. nr. 17 er aðiljaskýrsla sóknaraðilja. Þar segir hann, að hann hafi keypt jörðina 17 ára gamall og fjárhaldsmaður séð um kaupin, enda verið fjarverandi og verið það næstu 20 ár. Svo þegar girða átti á merkjum milli Hamrakots og Orrastaða, hafi hann leitað eftir landamerkjabréfum og móðir hans afhent honum bréfið frá 1884. Þá hafi ágreiningur orðið og því hafi mál verið höfðað.

Landamerkjadómur fór þrívægis á vettvang, síðast er lögmenn höfðu flutt fyrri ræður sínar við munnlegan málfutning.

Skulu nú vottorð rakin og þau könnuð með hliðsjón af vettvangi.

Í vottorði Björns Sigurfinnssonar á dómsskj. 12 segir, að hann þekki engin önnur merki milli Hamrakots og Hurðarbaks en Deildarlæk (í raun merkjagirðing) og styðst þar við umsögn föður síns og Valdimars Sigurgeirssonar, sem nytjaði landið út að merkjagirðingu og vann að viðhaldi hennar af hálfu Hamrakots, frá Laxá og upp að jarðföllum efst. Sigurfinnur Jakobs-son segir í sínu vottorði á dómsskj. nr. 13, að hann hafi litið svo á, að Deildarlækur skipti merkjum Hurðarbaks og Hamrakots. Enn fremur heyrði hann oft talað um, að merkin milli Orrastaða og Hamrakots væru úr Kotkeldu sjónhending í Skörpubrún í Hurðarbakslandi. Sigurfinnur var bóndi á Hurðarbaki frá 1933 til 1965. Þegar hann byrjar búskap á Hurðarbaki, bjó Páll Jónsson í Hamrakoti og heyjaði við Deildarlækinn, og töldust það engjar frá Hamrakoti. Helgi Jónsson, sem heima átti í Sauðanesi frá 1906 til 1937, að undanteknum árunum 1930—1933, er hann bjó á Hurðarbaki, segir á dómsskj. nr. 16: „Ég staðfesti, að alla tíð var svo álitnið og heyrðist ekki annað á þessum tíma, að því er mér er kunnugt um, en að Laxá lægi á merkjum Sauðaness og Hamrakots, frá Laxárvatni að Deildarlæk, en þá tóku við landamerki Hurðarbaks og Sauðaness um Laxá. Mér er ókunnugt um merkin milli Orrastaða og Hamrakots“. Sigurjón E. Björnsson hefur það eftir Fanný Jónsdóttur, fyrrum húsfreyju í Holti í Svínadal, á dómsskj. nr. 21, en Fanný ólst upp á Orrastöðum hjá Pétri Tómassyni, er keypti um aldamót af Guðrúnu Erlendsdóttur og seldi Birni Eysteinsyni, að hún þekki ekki önnur merki milli Hamrakots og Orrastaða en þau, sem landamerkjabréfið tilgreinir. Sigurjón hefur það einnig eftir Valdimar Sigurgeirssyni, að Jón Sigfússon hafi sagt, er hann seldi Valdimar, að hann gæti ekki skaffað nein merki, því hann hefði keypt án ákveðinna merkja. Guðmundur Magnússon, sem lengi átti heima á Hurðarbaki, segir á dómsskj. nr. 22: „Merkin milli Orrastaða og Hurðarbaks, þar sem lækurinn kemur niður úr gilinu við Kotásinn, bein lína í jarðfallið, þar sem lækurinn dregst saman aftur, og þaðan lækurinn til Laxár“, og einnig, að Björn Eysteinsson hafi slegið Partinn, bæði þegar hann bjó á Orrastöðum og eftir að hann flutti að Hamrakoti og að Sigurgeir hafi slegið Partinn (sem mun vera hluti af hinu umdeilda landi) öðru hverju, þegar hann bjó á Orrastöðum. Og Páll bóndi

Kristjánsson á Reykjum, næsta bæ við Orrastaði, segir í dómsskj. nr. 20, að hann hafi vitað til þess, að Sigurgeir Björnsson á Orrastöðum hafi stundum heyjað á svonefndum Parti niður undir Laxá.

Þegar þessi vottorð eru athuguð, kemur aðeins það í ljós, að ekki hefur legið alveg ljóst fyrir, hver landamerki eru milli Orrastaða og Hamrakots. Vætti Helga Jónssonar og Guðmundar Magnússonar, sem nú er látinn, stangast á, þó eru það þeir, sem helst ættu að vita þetta. Það, sem haft er eftir Fanný Jónsdóttur, er eðlilega í samræmi við landamerkjabréfið, enda á hún heima á Orrastöðum, meðan Hamrakot er enn í eigu Holtastaðamanna, svo hennar vætti sker ekki úr hér. Björn Sigurfinnsson byggir sína þekkingu á frásögn föður síns og Valdimars Sigurgeirssonar, en eins og fram kemur hjá Sigurjóni Björnssyni og raunar er tekið fram í kaupsamningi milli Jóns L. Sigfússonar og Valdimars, þá eru merki ekki ótvíræð, og Valdimar veit þess vegna lítið um þau.

Það, að Valdimar hélt við girðingu milli Hurðarbaks og hins umdeilda lands, sannar raunar ekkert. Þessi girðing var að vissu marki jafnmikil nauðsyn Hamrakotsbóndanum og Orrastaðabóndanum, þar sem lönd þeirra voru ógirt, svo viðhald girðingarinnar gæti hafa verið kvöð á Hamrakoti. Þá virðist þetta umdeilda land hafa verið nytjað bæði frá Hamrakoti og Orrastöðum.

Björn Pálsson mun ekki hafa búið í Hamrakoti og ekki hirt um að kanna landamerki, sbr. það, að hann segir í afsali sínu til Jóns L. Sigfússonar á dómsskj. nr. 6, að þau séu „... bókfærð í landamerkjabók sýslunnar ...“, þótt ekkert landamerkjabréf hafi verið til eða sé til fyrir Hamrakot, eftir því sem best er vitað. Áður er getið um þekkingu eða þekkingarleysi Jóns L. Sigfússonar og Valdimars Sigurgeirssonar, og þá eru aðeins eftir Sauðanesmenn eða Helgi Jónsson, sem var í fyrirsvari fyrir ekkjuna í Sauðanesi frá 1933 fram til 1937. Vottorð Sigurfinns leysir ekki úr neinu. Gerir óvissuna aðeins ívið meiri en áður.

Sigrún Pálsdóttir frá Sauðanesi gefur vottorð á dómsskj. nr. 14. Sigurgeir á Orrastöðum hefði fylgt henni áleiðis heim, eftir að hún hafði unnið fyrir hann um tíma. Þau fara um Hamrakotsland og henni finnst leiðin löng og spyr, hvort þau komi ekki senn í Hurðarbaksland, og Sigurgeir segir henni, að þau fari eingöngu um land Hamrakots að ánni og land Hamrakots og Hurðarbaks liggja saman. Það, sem gerir, að hún man þetta tilvik, er það, að hún varð svo undrandi yfir því, að Hurðarbak átti ekki land að Sauðanesi, eða réttara sagt að Laxá, sem skipti

löndum. Undrun hennar er slík, að hún man þetta enn, sem ef til vill bendir til þess, að heima fyrir hafi hún aðeins heyrt, að Hurðarbak ætti landið hinum megin Laxár, en það veikir vottorð Helga Jónssonar á dómsskj. nr. 16. Sigurgeir segir henni, að Hamrakot eigi land að Hurðarbaki. Þá var nýbúið að ganga frá sölu Hamrakots til Björns Pálssonar, og vel getur verið, að ætlunin hafi verið sú að breyta landamerkjunum, sbr. hér á eftir um vottorð Björns Pálssonar, en þessi breyting var aldrei gerð, a. m. k. hefur það skjal ekki komið fram.

Þegar Sigurgeir segir, að þau fari um Hamrakotsland, ber að hafa í huga, að á þessum tíma var Laxárvatn óstíflað. Við munnlegan málflutning lagði lögmaður varnaraðilja fram til athugunar fyrir dóminn fundargerðabók Veiðifélags Laxár á Ásum. Þar kemur fram, að fjarlægð frá stíflu að ós Deildarlæks er um 160 m. Samkvæmt loftmynd á dómsskj. nr. 3 ætti þá vegalengdin frá Vatnslág að ós Laxárvatns, eins og hann var fyrir stífluna, að vera um 500—700 m, eða steinsnar frá óumdeildu Hamrakostlandi í Sauðanesland handan Laxár. Vottorð á dómsskj. nr. 14 gefur því ekki lausn vandamálsins.

Björn Pálsson gefur vottorð á dómsskj. nr. 15 og staðfestir það fyrir landamerkjadóminum 10. júlí 1972 með þeirri breytingu, að eftir að hafa skoðað vettvang, hafi línun frá Laxá, stíflu, verið 200 m, en ekki 200 faðmar. Björn treystir Sigurgeir frænda sínum í einu og öllu að því er snertir landamerki jarðanna, og þar sem þeir standa á ás vestan Hamrakots, bendir Sigurgeir á merkin út flóann. Vegalengdin milli ássins og girðingarinnar er hátt í 2 km (sjá dómsskj. nr. 3 miðað við vegalengdina frá ós Deildarlækjar að stíflu sé um 160 m). Vel má hugsa sér, að gamla krafa Hamrakots hafi verið lína um Kotkeldu (nú frá punkti B) í Skörpubrún, en krafa Orrastaða úr punkti (nú) B í Vatnslág og Sigurgeir hafi hugsað sér að fara bil beggja og leysa gamalt deilumál, nú þegar sinn hvor eigandinn væri aftur orðinn að jörðunum, og setja línuna, landamerkin, mitt í milli hinna umdeildu merkja. Úr þessu fæst ekki skorið, þar sem engir samningar voru um þetta gerðir og ekkert um þetta ritað né heldur vitað um vilja eða skoðun Sigurgeirs. Það, sem mælir á móti þessari tilgátu, er það, að Björn man ekkert um, að þetta hafi verið breyting. En hann telur sig hafa keypt um 200 m af landamerkjagirðingu, sem þó er ekki fram tekið í kaupsamningi og raunar hnekkt eða a. m. k. veikt með endurríti úr úttektar-bók Torfalækjarhrepps á dómsskj. nr. 19. Björn virðist ekki hafa

haft mikinn áhuga á landamerkjum Hamrakots, því hann kannar ekki, hvort þau eru innfærð í landamerkjaskrá, en segir, er hann selur Hamrakot, að þau séu þar skráð eða í landamerkjabók, eins og hann orðar það.

Á dómsskj. nr. 19 er endurrit úr úttektarbók Torfalækjarhrepps. „Samkvæmt úttektarbók fyrir Torfalækjarhrepp, sem er löggilt 12. febr. 1929 af sýslumanni Húnavatnssýslu, eru innfærðar í hana úttektir á Hamrakoti frá árunum 1926, 1929 og 1935.

Samkvæmt þessum úttektargjörðum á Hamrakoti er í engri þeirra getið um landamerkjagirðingar.

Í úttektargjörð á Orrastöðum, gerðri 4. júní 1938, stendur orðrétt: „Önnur mannvirki.

1. Girðing á merkjum að norðan og vestan, úr Laxárvatni um Deildartjörn í Svínavatn. Girðingin var gerð upp í fyrra, bætt í staurum fyrir bilaða staura og settir millistaurar. Milli staura eru 5 m og 5 gaddavírþættir í girðingunni.
2. Túngirðing“.

Undir þessa úttektargjörð á Orrastöðum skrifa hreppstjóri Torfalækjarhrepps, Þórarinn Jónsson, úttektarmaður Torfalækjarhrepps, Jón Stefánsson, viðtakandi jarðarinnar, Stefán Ágústsson, og af hálfu umráðamanns jarðareiganda Sigurður Erlendsson (með fyrirvara)“.

Samkvæmt þessari úttekt er öll girðingin talin eign Orrastaða. Hún var þá nýuppgerð, og þess vegna hefði að öllum líkindum þess verið getið, ef Björn Pálsson sem eigandi að hluta hennar, að vísu litlum, hefði tekið þátt í kostnaði og ætti þann hluta hennar. Í úttektargerð fyrir Hamrakot frá 1935 er hins vegar ekki getið um landamerkjagirðingu. Þess vegna verður að líta svo á, að hefði Sigurgeir ætlað að láta girðinguna af hendi og setja ný merki milli Hamrakots og Orrastaða, þá hafi það verið aðeins fróm ósk, sem aldrei var sett á pappír.

Af framanrituðu sést, að framlögð vottorð gefa ekki ákveðið svar við spurningum um eignarrétt á hinu umdeilda landsvæði.

Látið var að því liggja í munnlegum málflutningi lögmanns varnaraðilja, að Hamrakot eða eigendur þess hafi unnið þetta land á hefð. Þessu ber að hafna þegar af þeirri ástæðu, að þetta land er innan sameiginlegrar girðingar, beitiland og var slægju-land og nytjað af báðum jörðunum til beitar og af þeim á víxl, að því er virðist til slægna, meðan það tíðkaðist. Hefð kemur því ekki til álita, að því er landið snertir.

Varnaraðili leggur mikið upp úr því, að Hamrakoti, en ekki Orrastöðum, var boðin þátttaka í veiðifélagi um Laxá. Lagði hann fram til athugunar fyrir dóminn fundargerðabók veiðifélagsins. Fundargerðir eru bersýnilega ekki innfærðar á fundum, heldur síðar. Fyrsti fundur er haldinn 12. september 1935. Þar eru allir sagðir mættir, en ekki er skrifað undir fyrir Hamrakot og Hnjúka (Blönduóshr.). Þegar svo arðskrá er samin sumarið 1936, er Hamrakoti ætlað $\frac{1}{4}$ %, svo eftir miklu hefur ekki verið að slægjast. Auk þess var það álit Sauðanesmanna, sbr. vottorð Helga Jónssonar á dómsskj. nr. 16, að Hamrakot ætti land að Laxá. Á fundi 23. mars 1936 var lagt fram frumvarp til samþykktar fyrir veiðifélagið. Þá er Hamrakot talið eiga land að ánni. Þessi afstaða gagnvart Hamrakoti segir aðeins álit manna á eignaraðild landsins, en sker ekki úr um hin eiginlegu merki.

Landið upp af ánni og vatninu, hið umdeilda svæði, var nytjað af báðum jörðunum, Orrastöðum og Hamrakoti. Sennilega hefur veiði í Laxárvatni aðeins verið stunduð frá Hamrakoti, en Orrastaðamenn veitt í Svínavatni. Þótt þessari tilgátu væri ekki til að dreifa, þá lítur dómurinn svo á, að notkun veiðiréttar og afstaða veiðifélagsins geti ekki skapað ný landamerki milli Hamrakots og Orrastaða. M. ö. o. nýting veiðiréttinda frá landi geti ekki skapað ein sér eignarrétt á landinu. Aðgerðarleysi eiganda Orrastaða getur ekki svipt hann landinu, heldur aðeins veiðiréttindum, en það er ekki til úrlausnar hér og verður því látið liggja á milli hluta.

Dómurinn telur því, að líta verði þannig á, að landamerkjabréfið frá 1884 sé í fullu gildi og ekki hafi komið fram framþærileg rök, sem hníga í þá átt að draga úr gildi þess. Þess vegna verði landamerki Hamrakots og Orrastaða í samræmi við landamerkjabréfið frá 1884 með því fráviki, að suðvesturhornpunktur Hamrakots hefur verið færður líttillega, og verða merkin því: Úr Vatnslág eða einkennilegum hól með þúfu á í punkti B merktum inn á dómsskj. nr. 3.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Dómsorð:

Hin umdeildu landamerki milli Orrastaða og Hamrakots verði úr punktinum B, suðvesturshornsmerki Hamrakots, í „einkennilegan hól með þúfu á við Vatnslág“.

Málskostnaður fellur niður.
